

Miklós Jancsó Pertti Avola (Helsingin Sanomat 11.2.2014)

Unkarilainen elokuvaohjaaja Miklós Jancsó kuoli keuhkosityöpään 31. tammikuuta 2014 Budapestissa. Hän oli 92-vuotias. Hän oli syntynyt Vacissa 29. syyskuuta 1921. Miklós Jancsó oli yksi unkarilaisen elokuvan kiistattomista kärkinimistä ja sen kansainvälisesti tunnetuin ohjaaja.

Unkarilainen elokuvaohjaaja Miklós Jancsó kuoli keuhkosityöpään 31. tammikuuta 2014 Budapestissa. Hän oli 92-vuotias. Hän oli syntynyt Vacissa 29. syyskuuta 1921.

Miklós Jancsó oli yksi unkarilaisen elokuvan kiistattomista kärkinimistä ja sen kansainvälisesti tunnetuin ohjaaja. Unkarilainen ohjaajakollega Béla Tarr on kutsunut Jancsóa "kaikkien aikojen suurimmaksi unkarilaiseksi elokuvaohjaajaksi".

Jancsó opiskeli muun muassa lakia ja taidehistoriaa sekä oli sotilaana toisessa maailmansodassa. Sodan jälkeen hän ryhtyi opiskelemaan elokuvaa ja valmistui ohjaajaksi 1950.

Jancsón ensimmäiset ohjaustyöt olivat uutisfilmejä, joita hän teki vuoteen 1958. Ensimmäisen pitkän elokuvansa hän ohjasi 1958.

Kuusikymmenluvulla Jancsó nousi maailmanmaineeseen elokuvillaan Miehet ilman toivoa (1966), Punaiset ja valkoiset (1967), Hiljaisuus ja huuto (1967) ja Vapauden tuulia (1969). Hänen erikoisalueekseen muodostuivat historialliset aiheet: Itävalta-Unkarin kapinavuodet sekä molemmat maailmansodat.

Jancsó käytti valtavan pitkiä ottoja sekä panoraamakuvia, joissa henkilöt asetettiin vasten unkarilaisen pustan laajaa maisemaa.

Myös musiikilla ja tanssilla oli tärkeä osuus elokuvissa, joita Jancsó itse kutsui "poliittiseksi musikaaleiksi". Niiden teema oli usein vallan väärinkäyttö ja tapahtumat sijoittuivat pääosin maaseudulle.

Jancsón elokuvia on pidetty poliittisina allegorioina sosialistisesta Unkarista.

1970-luvulla Jancsó ohjasi muutaman elokuvan myös Italiassa, mutta 1980-luvulla hänen elokuvansa eivät saaneet yhtä kiittäviä kritiikkejä. Tosin myöhemmin Jancsón 1980-luvun tuotantoa on alettu arvioida uudelleen.

1990-luvulla Jancsó alkoi tehdä improvisoituja pienen budjetin elokuvia, joista tuli suosittuja uuden unkarilaissukupolven keskuudessa. Hän myös alkoi näyttellä nuorten elokuvantekijöiden elokuvissa.

Miklós Jancsó teki elokuvia viime vuosiin asti. Vielä 2012 hän oli mukana ohjaamassa elokuvaa Magyarország 2011.

The Round-Up | Szegénylegények (1966) *****

Meredith Taylor (filmuforia.com 9.4.2020)

Szegénylegények or *Outlaws* was [Miklós Jancsó's](#) third film. Although he had received critical acclaim at home in Hungary, this starkly realised political ballet catapulted Jancso onto the international stage where it was greeted with astonished acclaim, and competed for the Palme d'Or at Cannes where it lost out to joint winners *Un Homme et Une Femme* and *Signora e signori* (Pietro Germi).

The Round-Up (Outlaws) sees the Austrian soldiers of the much hated Hapsburg empire entrap and cross examine the guerrilla bandits whose rebellion headed by notorious highwayman, Sandor Rosza, had eventually lost its way in the last 1840s. The partisans were then weeded out and imprisoned in a remote fortress.

Jancso maintains a steely distance from his protagonists blunting his own feelings of patriotism by focusing instead on the rhythm, look and tone of the piece. What we get is an elegant dance to the death crisply rendered in black and white. A naked woman runs the gauntlet as soldiers strike her with their swords (a misogynistic motif that runs through the director's work). Men calmly jump on their own volition from the walls of the fort. A man running along the horizon is dispassionately disposed of with a single shot.

Formality trumps emotion or melodrama of any kind, but the film's formal power remains along with its ravishing camerawork, immaculate framing and graceful choreographing.

The action unfolds in the Hungarian Puszta a vast sun-baked plain that stretches to the east of the Danube – a sort of European equivalent to the American West, and this gives a Sergio Leone twist to proceedings. The Magyar partisans are dressed in their traditional garb of fur cloaks and cowboy hats and they are proud of their simple whitewashed houses that stand in striking contrast the arid steppes.